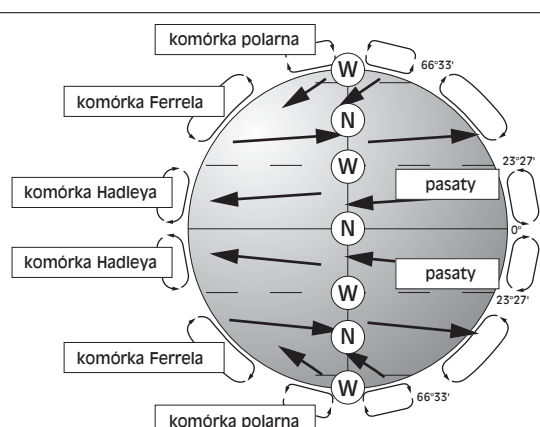
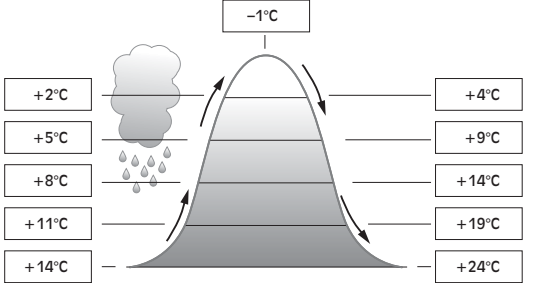
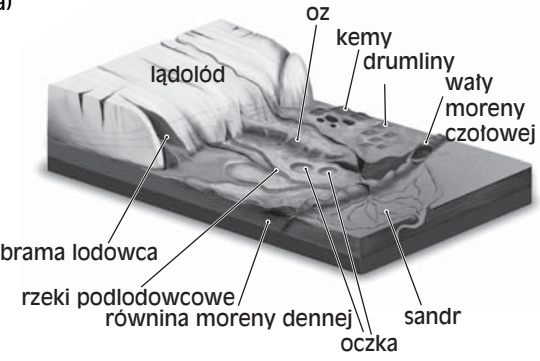

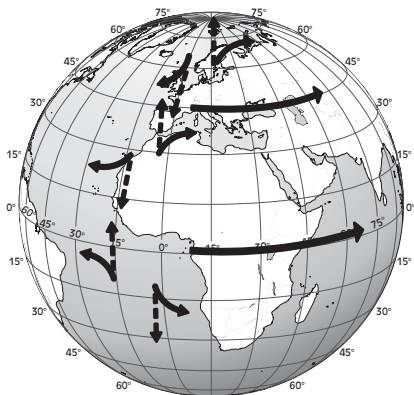
Geografia

Poziom rozszerzony

Nr polecenia	Przewidywana odpowiedź ucznia	Liczba punktów	Kryteria zaliczenia
1.	skala liczbowa 1 : 50 000 skala mianowana 1 → 500 m (lub: 1 cm → 0,5 km)	0–1	poprawne zapisanie skali mianowanej – 1 pkt
2.	długość drogi: 4,3–4,5 cm $4,3 \text{ cm} \cdot 500 \text{ m} = 2150 \text{ m} = 2150 \text{ m}$ czas przejścia: ok. 30 min	0–3	poprawne zmierzenie drogi na mapie – 1 pkt; poprawne obliczenie długości drogi – 1 pkt; poprawne obliczenie czasu przejścia – 1 pkt
3.	kolejno od lewej: 7, 2, 6, 4, 3, 1	0–3	poprawne przyporządkowanie trzech obiektów – 1 pkt; czterech lub pięciu – 2 pkt; sześciu – 3 pkt
4.	od lewej – NW, SE	0–1	poprawne opisanie kierunków – 1 pkt
5.	np.: Nasitów, Bochothnica; element środowiska: skarpa, krawędź	0–3	poprawne wskazanie dwóch miejsc – 2 pkt; podanie elementu środowiska – 1 pkt
6.	$176,6 \text{ m} - 120 \text{ m} = 56,6 \text{ m}$	0–1	poprawne podanie wysokości względnej – 1 pkt
7.	pomnik przyrody	0–1	podanie poprawnej odpowiedzi – 1 pkt
8.	cechy elementów środowiska przyrodniczego, np.: 1. ukształtowanie terenu: C4 – małe różnice wysokości, H6 – duże, 2. sieć rzeczna: C4 – brak, H6 – rzeka i jezioro; cechy zagospodarowania terenu: 1. osadnictwo; C4 – zabudowa rozproszona, H6 – zabudowa zwarta, 2. komunikacja: C4 – droga drugorzędna, H6 – drogi: główna, drugorzędna, lokalna utwardzona, drogi polne	0–4	za każdy poprawnie uzupełniony wiersz tabeli – po 1 pkt
9.	starorzecza lub jeziora zakolowe	0–1	podanie typu jeziora – 1 pkt
10.	np.: Z Bochothnicy idziemy szlakiem niebieskim, drogą lokalną utwardzoną i polną, w kierunku pld.-wsch., później pld. Wchodzimy w las, mijamy ruiny, przecinamy wąwóz. Droga skręca na pld.-zach. – idziemy po otwartym terenie. Dochodzimy do drogi lokalnej utwardzonej, którą podążamy aż do Kazimierza, mijając porośnięte lasami wąwozy. W Kazimierzu podziwiamy panoramę z punktu widokowego i zwiedzamy ruiny zamku. Mijamy miasto, przechodząc obok hotelu, campingu. W dalszym ciągu idziemy w kierunku pld.-zach., mijamy przydrożny krzyż, hotel, punkty widokowe, kamieniołom, a także las i zarośla nadrzeczne. Skręcamy na południe i pld.-zach. i polną drogą oraz drogą utwardzoną dochodzimy do rezerwatu „Sucha Dolina”. Po ominięciu go jesteśmy w Męcmierzu.	0–5	podanie kierunku marszu – 1 pkt; wskazanie na dwa rodzaje dróg – 1 pkt; podanie pokrycia terenu – 1 pkt; wskazanie jednego obiektu turystycznego – 1 pkt; dwóch – 2 pkt
11.	C	0–1	podanie poprawnej odpowiedzi – 1 pkt
12.	np.: czynnik przyrodniczy: ukształtowanie terenu Po prawej stronie Wisły – strome zbocza, duże różnice wysokości wpływają niekorzystnie na rolnictwo – sprzyjają powstaniu licznych wąwozów na skutek erozji wodnej.	0–6	za wskazanie czynnika – po 1 pkt; za wskazanie czynnika i jego wpływu na rolnictwo – po 2 pkt

Nr polecenia	Przewidywana odpowiedź ucznia	Liczba punktów	Kryteria zaliczenia
	Po lewej stronie Wisły są warunki sprzyjające rolnictwu – stosunkowo płaski teren, niesprzyjający erozji wodnej. czynnik pozaprzyrodniczy: mechanizacja prac Po prawej stronie ukształtowanie terenu powoduje trudności z mechanizacją prac polowych. Po lewej stronie Wisły – można stosować mechanizację prac polowych bez przeszkód.		
13.	np.: a) na lessach tworzą się najżyźniejsze gleby, np. czar-noziemny b) less jest znakomitym surowcem ceramicznym, m.in. służy do wyrobu cegieł c) liczne wąwozy sprzyjają powstawaniu szlaków tu-rystycznych	0–6	za każdą poprawną odpowiedź – po 2 pkt
14.	a) wody fluwioglacjalne b) akumulacja c) np.: W szczelinie, w zagłębieniu martwego lodu, następuje akumulacja materiału lodowcowego niesio-nego przez lądolód. Po ustąpieniu lądolodu powstaje pagórek.	0–3	a) podanie wód fluwioglacjalnych – 1 pkt; b) podanie akumulacji – 1 pkt; c) wskazanie na gromadzenie mate-rialu w zagłębieniu – 1 pkt lub wska-zanie na powstanie formy wypukłej – 1 pkt
15.	typ jezior: jeziora polodowcowe, przybrzeżne, delto-we, sztuczne wyjaśnienie: Tak wysoka jeziorność północnej Polski jest pozostałością po ostatnim zlodowaceniu.	0–2	wskazanie na jezioro: polodowcowe, przybrzeżne, deltowe lub sztuczne – 1 pkt; wskazanie na lądolód lub za-sięg zlodowacenia – 1 pkt
16.	obliczenia: $24^{\circ}06' + 0^{\circ}06' = 24^{\circ}12'$ $24^{\circ} \cdot 4' = 96 \text{ min} = 1 \text{ h } 36 \text{ min}$ w Rydze uzasadnienie: Ryga jest położona bardziej na wschód niż Londyn.	0–2	poprawne wskazanie miasta – 1 pkt; poprawne uzasadnienie – 1 pkt
17.	a) 22 VI – przesilenie letnie b) 22 XII – przesilenie zimowe c) 21 III, 23 IX – równonoc wiosenna i jesienna	0–3	za podanie poprawnych dat i nazw terminów – po 1 pkt
18.		0–5	poprawne opisanie komórek Hadleya – 1 pkt; komórek Ferrela – 1 pkt; komórek polarnych – 1 pkt; pasatów – 1 pkt; poprawne zaznaczenie wszystkich układów barycznych – 1 pkt
19.	Rzym: półzwrotnikowa, śródziemnomorski Kisangani: równikowa, równikowy wybitnie wilgotny McMurdo: okołobiegunowa, polarny Dakhla: zwrotnikowa, skrajnie suchy Budapeszt: umiarkowana ciepła, przejściowy	0–5	za poprawnie rozpoznaną strefę kli-matyczną i typ klimatu dla każdej ze stacji – po 1 pkt

Nr polecenia	Przewidywana odpowiedź ucznia	Liczba punktów	Kryteria zaliczenia
20.	a) np.: powstaje w wilgotnym powietrzu przy spadku temperatury powietrza b) np.: radiacyjne, adwekcyjne c) np.: utrudniona orientacja w terenie, możliwość zgubienia trasy, turyści narażeni są na liczne wypadki d) np.: Nie wolno dopuścić do znacznego rozciągnięcia się turystów podczas wędrowania grupą, ponieważ może dojść do odłączenia się jednego czy nawet kilku członków grupy. W wielu wypadkach jedynym sposobem poruszania się we mgłę jest chwycenie się za ręce wszystkich uczestników wycieczki i marsz gęsiego, a na otwartych przestrzeniach również tyralierą.	0–6	a) wskazanie wilgotnego powietrza i spadku temperatury – 1 pkt; b) za każdy przykład mgły – po 1 pkt; c) za przykład każdego niebezpieczeństwa – po 1 pkt; d) poprawne wyjaśnienie – 1 pkt
21.	a) A – szkiełkowe; B – fiordowe b) podobieństwa: np. powstały wskutek działalności lądolodu; mają urozmaiconą linię brzegową; różnice: np. fiordowe tworzą głębokie doliny polodowcowe zalane przez morze; szkiełkowe tworzą rozległe, wygładzone skaliste wzniesienia (wyglądy lodowcowe) zalane przez morze	0–5	a) rozpoznanie dwóch typów wybrzeży – 1 pkt; b) za każde podobieństwo – po 1 pkt; za każdą różnicę – po 1 pkt
22.		0–3	a) wrysowanie chmur po odpowiedniej stronie – 1 pkt; b) obliczenie wszystkich wartości z uwzględnieniem gradientu wilgotnoadiabatyicznego – 1 pkt; suchoadiabatycznego – 1 pkt
23.	kolejno: gnejsy, kwarcyty, marmury	0–2	poprawne przyporządkowanie dwóch skał – 1 pkt; trzech – 2 pkt
24.	zakreślone: a) N, St b) W, St c) W, Se d) N, Se	0–2	poprawne zakreślenie skrótów w dwóch, trzech podpunktach – 1 pkt; we wszystkich – 2 pkt
25.	a – P; b – F; c – P; d – P; e – F	0–2	trzy, cztery poprawne oznaczenia – 1 pkt; wszystkie – 2 pkt
26.	np.: instalowanie filtrów zmniejszających emisję, rozwijanie alternatywnych źródeł pozyskiwania energii, używanie w gospodarstwach domowych energooszczędnego sprzętu AGD	0–2	dwie propozycje – 1 pkt; trzy – 2 pkt
27.	a) b) sandr, oz, kem	0–5	poprawne przyporządkowanie dwóch lub trzech form – 1 pkt; czterech – 2 pkt; wszystkich – 3 pkt; wypisanie dwóch form fluwioglacjalnych akumulacyjnych – 1 pkt; trzech – 2 pkt

Nr polecenia	Przewidywana odpowiedź ucznia	Liczba punktów	Kryteria zaliczenia
28.		0–2	poprawne wykreślenie trzech strzałek – 1 pkt; wszystkich – 2 pkt
29.	typ gleb: czarnoziem, bielica formacja roślinna: step, tajga gatunki roślin: dąb, jodła	0–3	za każde dwa poprawnie wpisane elementy – po 1 pkt
30.	A) erozja wgłębna B) erozja boczna i akumulacja C) akumulacja D) akumulacja	0–2	poprawne dopisanie w trzech odcinkach – 1 pkt; czterech – 2 pkt
31.	np.: Rolnictwo ekologiczne to produkcja zdrowej żywności. Czynniki przyrodnicze: m.in. sprzyjający uprawie roślin i hodowli zwierząt klimat strefy umiarkowanej ciepłej; ukształtowanie powierzchni – 92% powierzchni Polski to niziny, które ułatwiają wsiąkanie wód opadowych czynniki pozaprzyrodnicze: m.in. chemizacja rolnictwa – w Polsce nawożenie i stosowanie środków ochrony roślin jest na niskim poziomie, co korzystnie wpływa na jakość produktów pochodzenia rolniczego; propagowanie zdrowego stylu żywienia	0–5	wyjaśnienie pojęcia rolnictwa ekologicznego – 1 pkt; wskazanie i ocena jednego czynnika przyrodniczego – 1 pkt; dwóch – 2 pkt; wskazanie i ocena jednego czynnika pozaprzyrodniczego – 1 pkt; dwóch – 2 pkt
32.	skutki pozytywne, np.: Szybki przekaz informacji na dalekie odległości, sprzedaż i bankowość elektroniczna bez wychodzenia z domu; skutki negatywne, np.: możliwość awarii systemów komputerowych i utraty danych, włamania na konta osobiste e-banków, spadek zainteresowania czytelnictwem	0–2	poprawne podanie po jednym skutku pozytywnym i negatywnym lub poprawne wypełnienie jednej kolumny – 1 pkt; podanie dwóch skutków pozytywnych i negatywnych – 2 pkt
33.	A – 1; B – 4; C – 2	0–3	każde poprawne przyporządkowanie – po 1 pkt
34.	skreślone: pierwszym; podmiejskich; rozwijających się; Nigeria	0–3	poprawne skreślenie dwóch określeń – 1 pkt; trzech – 2 pkt; wszystkich – 3 pkt
35.	a) np.: Miasta z grupy państw słabo rozwiniętych wykazują dużą dynamikę wzrostu liczby ludności, natomiast miasta z grupy państw wysoko rozwiniętych wykazują niewielką dynamikę wzrostu. b) São Paulo c) Londyn d) np.: „ucieczka” ludności z centralnych obszarów aglomeracji na tereny stref podmiejskich; zanik migracji ludności wiejskiej do miast	0–5	a) wskazanie w porównaniu na dynamikę wzrostu ludności w krajach słabo rozwiniętych – 1 pkt; wysoko rozwiniętych – 1 pkt; b) podanie São Paulo – 1 pkt; c) podanie Londynu – 1 pkt; d) podanie jednej przyczyny – 1 pkt

Nr polecenia	Przewidywana odpowiedź ucznia	Liczba punktów	Kryteria zaliczenia
36.	np.: w średniowieczu: mała mobilność ludzi, niewielkie odległości pokonywane przez człowieka w ciągu dnia; obecnie: duże migracje; szybkie przemieszczanie się ludzi w różne miejsca świata	0-4	za każdy czynnik – po 1 pkt
37.	1. b, C; 2. a, B; 3. c, A	0-3	za każdy poprawnie wypełniony wiersz tabeli – po 1 pkt
38.	a – P b – F c – P d – F e – P	0-3	poprawne określenie trzech zdań – 1 pkt; czterech – 2 pkt; pięciu – 3 pkt
39.	a) 1. Przyjezierny, 2. Nadrenii Północnej-Westfalii, 3. Doniecki, 4. Minas-Gerais, 5. Katanga-Copperbelt (Shaba), 6. Damodar, 7. Fushun-Anshan b) Przyjezierny, Nadrenii Północnej-Westfalii (Witwatersrand – w trakcie restrukturyzacji) c) złoża miedzi, złota, srebra, uranu, kobaltu, cyny, germanu, tantalu	0-5	a) poprawne wpisanie nazw dwóch, trzech okręgów – 1 pkt; czterech, pięciu – 2 pkt; wszystkich – 3 pkt; b) poprawne wypisanie dwóch okręgów (uznajemy Witwatersrand) – 1 pkt; c) uwzględnienie dwóch surowców – 1 pkt
40.	a) ziemniaki b) bataty c) maniok	0-3	za każdą poprawnie rozpoznaną roślinę – po 1 pkt
41.	skreślone: Północnej, borealne, Rosji, Chinach, opałowe	0-3	dwa poprawne skreślenia – 1 pkt; trzy, cztery – 2 pkt; wszystkie – 3 pkt
42.	a – P b – F c – P d – P e – F	0-3	trzy poprawne oznaczenia – 1 pkt; cztery – 2 pkt; pięć – 3 pkt
43.	a) np.: dostęp do Internetu jest w Polsce o wiele mniejszy w porównaniu z większością krajów UE b) np.: zbyt wysokie koszty dostępu do sieci, zbyt wysokie koszty sprzętu, brak odpowiednich umiejętności, niechęć do Internetu, posiadanie dostępu do sieci w innych miejscach (pracy etc.) c) odsetek osób mających dostęp do Internetu zmniejszył się, wpływ na to miały nowe kraje członkowskie, w których w większości dostęp do sieci był mniejszy niż w „starych” krajach UE	0-6	a) poprawna ocena – 1 pkt; b) za każdą przyczynę – po 1 pkt; c) wskazanie zmniejszenia odsetka osób mających dostęp do Internetu w UE po 1.05.2004 r. – 1 pkt; wskazanie przystąpienia nowych państw jako przyczyny – 1 pkt
44.	a) geografia elektoralna b) jest to udział mieszkańców w wyborach c) warmińsko-mazurskie, opolskie	0-3	a) podanie nazwy – 1 pkt; b) poprawne wyjaśnienie – 1 pkt; c) podanie dwóch województw – 1 pkt
45.	skreślone: najniższą, rybołówstwo i leśnictwo, maleje, poniżej 25%, nie przekracza 50%	0-3	za dwa poprawne skreślenia – 1 pkt; trzy, cztery – 2 pkt; wszystkie – 3 pkt
46.	zwolennicy, np.: owoce dłużej zachowują świeżość, rośliny są odporne na środki owadobójcze i chwastobójcze, uprawa roślin jest mniej pracochłonna; przeciwnicy, np.: nie wiadomo, jak spożywanie takiej żywności wpłynie na organizm ludzki; zwierzęta karmione transgenicznymi roślinami mogą zacząć chorować	0-4	za każdy argument – po 1 pkt
47.	saldo bilansu Francji: 296 mld dol. – 306 mld dol. = – 10 mld dol. saldo bilansu Kanady: 277 mld dol. – 240 mld dol. = 37 mld dol.	0-1	za poprawne obliczenie salda dwóch państw – 1 pkt

Nr polecenia	Przewidywana odpowiedź ucznia	Liczba punktów	Kryteria zaliczenia
48.	a) D, b) C, c) B, d) E, e) A, f) G	0-2	poprawne przyporządkowanie czterech, pięciu upraw – 1 pkt; wszystkich – 2 pkt
49.	np.: a) Sudan, Etiopia, Somalia, Mongolia, Korea Pn. b) naturalne: susze, powodzie wywołane przez człowieka: wojny, niedemokratyczne rządy (skorumpowane), wiąże się z tym zła dystrybucja pomocy zagranicznej	0-2	wymienionych pięć państw – 1 pkt; dwie naturalne i dwie wywołane przez człowieka przyczyny głodu – 1 pkt
50.	przeladunek ropy naftowej: a, c, i rudzie żelaza: d, f, h żywności: b, e, g	0-3	za poprawnie przyporządkowaną każdą grupę portów – po 1 pkt
51.	np.: a) Ukraina wprowadziła zakaz importu mięsa z Polski, ponieważ zarzuca polskim producentom, że ich wyroby mięsne nie mają wymaganych dokumentów weterynaryjnych. b) eksport trzody chlewnej do Ukrainy jest bardzo duży – stanowi 67% eksportu żywca c) wzrost cen mięsa i wędlin, poprawienie opłacalności produkcji trzody chlewnej	0-3	poprawnie sformułowany problem – 1 pkt; poprawne określenie wielkości eksportu – 1 pkt; poprawne podanie dwóch skutków – 1 pkt
52.	a) np.: RPA, Botswana, Namibia, Zambia b) Północna Afryka ma najmniejszą liczbę zarażonych, co wynika z różnic religijnych (islam) c) HIV – wirus braku odporności organizmu AIDS – choroba niedoboru odporności wywołana wirusem HIV d) powiększone węzły chłonne wysoka gorączka ubytek masy ciała nadmierna potliwość	0-4	poprawnie podane cztery państwa – 1 pkt; za każde poprawne wyjaśnienie – po 1 pkt; podanie wszystkich objawów – 1 pkt
53.	a) Europa Środkowa – o gospodarstwach średnioobszarowych wyspecjalizowanych w chowie Europa Zachodnia i Południowa – intensywne owocowo-warzywne Europa Wschodnia – wielkoobszarowe nastawione na produkcję zbóż b) np.: w krajach Europy Zachodniej zatrudnienie w rolnictwie jest znacznie mniejsze niż w krajach Europy Środkowo-Wschodniej prawidłowość: im bardziej nowoczesne rolnictwo i rozwinięta gospodarka kraju, tym mniejsze zatrudnienie w tym sektorze	0-5	za poprawne przyporządkowanie – po 1 pkt; poprawny wniosek – 1 pkt; poprawne uzasadnienie – 1 pkt
54.	1 – c, 2 – d, 3 – a zalety: – duża pojemność statków – możliwość przewożenia każdego ładunku – niskie koszty transportu	0-4	dwa poprawne przyporządkowania – 1 pkt; trzy – 2 pkt; poprawne podanie dwóch cech – 1 pkt; trzech – 2 pkt
55.	np.: a) im większa liczba ludności, tym bardziej wyeksploatowane środowisko przyrodnicze b) przemiany gospodarcze wpłyną negatywnie na środowisko przyrodnicze, gdyż: – zmniejszenie powierzchni lasów ograniczy ilość tlenu w środowisku – eksploatacja surowców doprowadzi do ich wyczerpania i zmian w ukształtowaniu terenu – przeludnienie obszarów spowoduje problemy z zapotrzebowaniem w wodę	0-4	poprawny wniosek – 1 pkt za każdą poprawną ocenę – po 1 pkt

Nr polecenia	Przewidywana odpowiedź ucznia	Liczba punktów	Kryteria zaliczenia
56.	a) 22,6% b) wzrost wydajności i konkurencyjności firm, silny popyt zagraniczny, wzrost udziału inwestycji krajowych i zagranicznych, c) Chiny, Korea Płd.	0–5	a) poprawne obliczenie – 1 pkt; b) za każdą przyczynę – po 1 pkt; c) podanie dwóch krajów – 1 pkt
56.	A) Tatarzy B) Romowie (Cyganie)	0–2	za każdą podaną mniejszość – po 1 pkt
58.	reeksport	0–1	podanie reeksportu – 1 pkt
59.	wołowina – np.: spożycie tego mięsa maleje ze względu na tzw. chorobę wściekłych krów (BSE), która może powodować u ludzi analogiczną śmiertelną chorobę mózgu (Creutzfelda–Jacoba) wieprzowina – np.: wahania popytu spowodowane są wzrostem cen mięsa, ale także zmieniającymi się tendencjami w dietach ludności – jest to mięso o dużej zawartości tłuszczu	0–2	za poprawne podanie przyczyny – po 1 pkt
60.	np.: integracja polityczna – skutki pozytywne: wspólna polityka zagraniczna rozwój i umacnianie demokracji – skutki negatywne: przekazanie przez państwo na rzecz organów wspólnoty części kompetencji utrata suwerenności politycznej integracja gospodarcza – skutki pozytywne: dostęp do większego rynku zbytu usprawnienie współpracy gospodarczej rozwój firm międzynarodowych wspólna waluta ułatwiająca handel – skutki negatywne: upadek małych firm wzrost bezrobocia w okresie przejściowym przykład integracji politycznej – Unia Europejska, gospodarczej – OPEC	0–5	za każde dwa poprawne skutki – po 1 pkt; podanie dwóch odpowiednich przykładów – 1 pkt